

ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)
DOI:10.52058/2708-7530-2024-1(32)

VĚDA A PERSPEKTIVY

No 1(32)
2024

Mu z UkraїHoto

ISSN 2695-1584 (Print)

ISSN 2695-1592 (Online)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1\(32\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1(32))

Věda a perspektivy

N° 1(32) 2024

Praha, České republika
2024

Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy" je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 1(32) 2024. str. 366

Zveřejněno rozhodnutím akademické rady Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. (zápis č. 87/2023 ze dne 22. leden 2024)

Vydavatel:

Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o.
Praha, České republika se sídlem V Lázních 688,
Jesenice 252 42
IČO 03562671 Praha, České republika
zastoupen Mgr. Markétou Pavlovou

Časopis vychází v rámci práce vydavatelské skupiny „Scientific Perspectives“ a s vědeckou podporou: veřejné organizace „Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration“, veřejné organizace „Association of Scientists of Ukraine“, Institut filozofie a sociologie Ázerbájdžánu Národní akademie věd (Baku, Ázerbájdžán)

Časopis je zařazen do mezinárodní vědeometrické databáze Index Copernicus (IC), mezinárodního vyhledávače Google Scholar a do mezinárodní vědeometrické databáze

Research Bible

Šéfredaktor:
Karel Nedbálek - doktor
práv, docent (Zlín, Česká
republika)

Zástupce šéfredaktora:
Markéta Pavlova - ředitel,
Mezinárodní Ekonomický
Institut (Praha, Česká
republika)

Dina Dashevskaya - geolog,
geochemik Praha, Česká
republika (Jeruzalém, Izrael)

Členové redakční rady:

- Humeir Huseyn Achmedov** - doktor pedagogických věd, profesor (Baku, Ázerbájdžán)
Iryna Zhukova - kandidátka na vědu ve veřejné správě, docentka (Kyjev, Ukrajina)
Jurij Kijkov - doktor informatiky, dr.h.c. v oblasti rozvoje vzdělávání (Teplice, Česká republika)
Vladimír Bačišin - docent ekonomie (Bratislava, Slovensko)
Peter Ošváth - docent práva (Bratislava, Slovensko)
Dina Dashevsky - geolog, geochemik Praha, Česká republika (Jerusalem, Izraeli)
Yevhen Romanenko - doktor věd ve veřejné správě, profesor, ctěný právník Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Oleksandr Datsiy - doktor ekonomie, profesor, čestný pracovník školství na Ukrajině (Kyjev, Ukrajina)
Badri Getchbaya - doktor ekonomie, profesor, docent na Batumi State University. Shota Rustaveli (Gruzie)
Laila Achmetová - doktorka historických věd, profesorka politikologie, profesorka UNESCO, mezinárodní žurnalistiky a médií na žurnalistické fakultě Kazašské národní univerzity (KazNU), al-Farabi (Kazachstán)
Oleksandr Nepomnyashy - doktor věd ve veřejné správě, kandidát ekonomických věd, profesor, řádný člen Vysoké školy stavební Ukrajiny (Kyjev, Ukrajina)
Michał Tomasz - doktor věd, docent katedry geografie regionálního rozvoje, University of Gdańsk (Polsko)

Články jsou vyvěšeny v redakci autora. Za obsah a pravopis zaslaných materiálů odpovídají autoři

OBSAH

SÉRIE “Ekonomika”

- Natalia Bobro** 9
KEY FACTORS AND STRUCTURES OF THE DEVELOPMENT OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY
- Lizaveta Peniaz**
THE ROLE OF STARTUPS IN CREATING INNOVATIVE ECOSYSTEMS
- Діана Гринюк** 26
НА ШЛЯХУ ДО ПЕРЕМОГИ: ЯК НИНИ ВІДНОВЛЮЮТЬСЯ СІЛЬСЬКІ ДЕОКУПОВАНІ ГРОМАДИ КИЇВЩИНИ

SÉRIE “Pedagogika”

- Olena Baldyniuk** 42
THE ROLE OF THE STATE EMPLOYMENT SERVICE IN THE READINESS OF HIGH SCHOOL STUDENTS FOR THE CONSCIOUS CHOICE OF A PROFESSION
- Sergii Sharov, Vira Kolmakova** 53
THE VALUE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE FOR FUTURE SPECIALISTS
- Марія Зайва** 62
РОЛЬ ЦІННІСНІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ У РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
- Юлія Підвальна** 76
ПРОЦЕС АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
- Олександр Рикачевський** 88
ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Ірина Середа 97
*ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ
ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ В КРИЗОВИХ УМОВАХ*

Мирослава Соснова 107
*ДИДАКТИЧНІ ПІДХОДИ І ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ*

SÉRIE “Psychologie”

Ярослав Коркос 116
*РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ПСИХОКОРЕКЦІЙ-
НОГО РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ*

Анна Кравченко 130
*ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРОФЕСІЙНОГО ТА ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ*

Ольга Лозова, Ярослав Коркос 142
*КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ТА ПЕРЕКОНАННЯ,
ХАРАКТЕРНІ ДЛЯ ЕПОХИ ПОСТПРАВДИ*

SÉRIE “Filologie”

Kulieva Halide Panah kızı 151
YABANCI KELİMELELER SÖZLÜĞÜ AZERBAJYCAN DİLİNDE

Olesia Reshetar 158
*IMPOLITENESS STRATEGY IN DONALD TRUMP’S ELECTION
CAMPAIGN DISCOURSE*

Дмитро Щербина 169
*СТИЛІСТИЧНА РОЛЬ ОМОНІМІВ У ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА
МОЖЛИВОСТІ ЇХ АДЕКВАТНОГО ПЕРЕКЛАДУ*

SÉRIE “Filozofie”

Lada Prokopovych 180
HUMAN IN NEW TECHNO-SOCIAL REALITY

SÉRIE “Technické vědy”

- Роксолана Бойдуник, Наталя Палько, Оксана Давидович, 188**
Марія Турчиняк
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ХАРЧУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ

SÉRIE “Lékařská věda”

- Михайло Школьник, Євгенія Шаргородська 200**
АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНВАЛІДНОСТІ
ДИТЯЧОГО НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ХВОРОБ НЕРВОВОЇ
СИСТЕМИ

- Олена Школьник, Олександра Маланчук, Лідія Меленчук, 218**
Іванна Хоботна, Артур Шлемкевич
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАВЕРШЕННЯ ВАГІТНОСТІ У ЖІНОК,
ЯКІ ПЕРЕХВОРИЛИ COVID-19 ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ

SÉRIE “Zeměpis”

- Михайло Мельнійчук, Зоя Карпюк, Валентина Стельмах, Лариса 233**
Чижевська, Надія Мельник, Олег Мельник, Сергій Ковальчук,
Роман Качаровський
ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
НА ОЗЕРНИХ КОМПЛЕКСАХ ОБ’ЄКТІВ ПЗФ ВОЛОДИМИРСЬКОГО
РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- Ірина Нетробчук, Лариса Чижевська, Ірина Єрко, Сергій 247**
Полянський, Роман Качаровський, Олена Антипюк
ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТОРЧИНСЬКОЇ ТГ
ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

SÉRIE “Peníze, finance a úvěr”

- Олег Зіник 259**
СВІТОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Сергій Чигринець 271
ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

SÉRIE “Informační a telekomunikační technologie”

Роман Лазута, Михайло Зінченко, Олександр Яковчук, Ольга Плугова, Альона Панкратова 281
ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ БЕЗПРОВОДОВОЇ СЕНСОРНОЇ МЕРЕЖІ

Роман Лазута, Роман Лазута, Михайло Зінченко, Олександр Яковчук, Віталій Кокошинський, Геннадій Прис, Василь Макарчук 292
АНАЛІЗ ВАРІАНТІВ ПОБУДОВИ ЛОКАЛЬНИХ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МЕРЕЖ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН, ЗАКЛАДІВ ТА ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

SÉRIE “Historické vědy”

Ярослав Андрусяк 307
ПРАЗЬКІ ДЕФЕНЕСТРАЦІЇ ЗА ПРАВЛІННЯ ДИНАСТІЇ ЯГЕЛЛОНІВ

Лариса Фицик, Ігор Фицик 320
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО СКЛАДУ КОЗАЦЬКОЇ СТАРШИНИ ГЕТЬМАНЩИНИ (1648 – 1782 р.р.) У ДОРЕВОЛЮЦІЙНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ

SÉRIE “Sociální práce”

Ольга Матрос 333
СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ СУПЕРВІЗІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ В УКРАЇНІ

Лілія Моргай 346
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

SÉRIE “Fizikalni a matematicke vedy”

Анатолій Арнаутов, Владислав Арнаутов

356

*БІЛИЙ КОЛІР – АТРИБУТ ОСНОВНИХ КОЛЬОРІВ НАШОГО
НОВОГО СПЕКТРУ ОПТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ (повідомлення
восьме про новий спектр видимого світла)*

SÉRIE “Zeměpis”

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1\(32\)-233-246](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-1(32)-233-246)

Михайло Мельнійчук

*кандидат географічних наук,
професор кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Зоя Карпюк

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Валентина Стельмах

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7106-4242>*

Лариса Чижевська

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Надія Мельник

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри готельно-ресторанної
та курортної справи факультету туризму
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>*

Олег Мельник

*кандидат географічних наук, заступник директора
Волинського обласного унiвoснoгo цeнтрy пiдгoтoвки,
пeрeпiдгoтoвки тa пiдвищeння квалiфiкaцiї кадрiв АПК,
м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Сергій Ковальчук

*магістр географії, старший лаборант
кафедри фізичної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-0015-1541>*

Роман Качаровський

*магістр географії, старший лаборант кафедри
економічної та соціальної географії географічного факультету
Волинського національного університету
імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

ОСОБЛИВОСТІ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ОЗЕРНИХ КОМПЛЕКСАХ ОБ'ЄКТІВ ПЗФ ВОЛОДИМИРСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. Розглянуто методичні особливості визначення рекреаційної ємності водних об'єктів із врахуванням особливого режиму використання

водоохоронних зон. Узагальнено описано кліматичні умови у межах Володимирського району. Охарактеризовано біологічне різноманіття та географічні характеристики об'єктів ПЗФ Володимирського району. Розглянуто деякі аспекти організації раціонального рекреаційного природокористування на водних об'єктах.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, рекреаційний потенціал, клімат, поверхневі води, озера, природно-заповідні об'єкти, Володимирський район, Волинська область.

Mykhailo Melniichuk

*Candidate of Geographical Sciences,
Professor of Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7258-2869>*

Zoia Karpiuk

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-8073-3129>*

Valentina Stelmakh

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7106-4242>*

Larysa Chyzhevska

*Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor of Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6705-3460>*

Nadia Melnyk

*Candidate of Geographical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Hotel,
Restaurant and Resort Affairs, Faculty of Tourism,
Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-2077-595X>*

Oleg Melnyk

*Candidate of Geographical Sciences,
Deputy Director of the Volyn Regional Training Center for the Training,
Retraining and Advanced Training of Agricultural Workers,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-1584-2943>*

Serhiy Kovalchuk

*Master of Geography,
senior laboratory assistant of the Department of Physical Geography,
Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-0015-1541>*

Roman Kacharovskiy

*Master of Geography,
senior laboratory assistant at the Department of
Economic and Social Geography, Faculty of Geography,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Lutsk, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-6096-4800>*

FEATURES OF RECREATION NATURE USE OF THE LAKE COMPLEXES OF THE OBJECTS OF NRF OF VOLODYMYR DISTRICT OF VOLYN OBLAST

Abstract. The methodological features of determining the recreational capacity of water bodies are considered, taking into account the special mode of use of water protection zones. Climatic conditions within the Volodymyr district are described. The biological diversity and geographical characteristics of the objects of NRF of Volodymyr district are characterized. Some aspects of the organization of rational recreational use on water bodies are considered.

Keywords: nature reserve fund, recreational potential, climate, surface waters, lakes, nature reserves objects, Volodymyr district, Volyn oblast.

Постановка проблеми. Природний рекреаційний потенціал одночасно є важливою компонентом і основою рекреаційного потенціалу будь-якої території, та об'єднує матеріальну складову – природні ресурси, природні умови (за певних обставин, які теж можуть вважатися ресурсами), і нематеріальну (*інформаційну та чуттєву*), що існує у свідомості людини – рекреаційну та естетичну атрактивність. Фактично усі природні об'єкти, їх поєднання, та ландшафти володіють іманентним рекреаційним потенціалом. На локальному рівні найдоступнішими для рекреаційного освоєння більшістю вікових груп рекреантів та туристів є гідрографічна мережа і ліси. Гідрологічна мережа, зокрема озера, є важливим азональним чинником, що спричиняє утворення різноманітних стійких прибережних природно-територіальних (ПТК) та природно-аквальних комплексів (ПАК) зі значним біорізноманіттям та рекреаційною атрактивністю, визначаючи їх як ділянки зосередження природоохоронної діяльності з метою подальшого створенням на їхній основі об'єктів природно-заповідного фонду різних видів та значення. Визначення кількісних показників рекреаційного потенціалу для озерних комплексів ускладнюється різними гідрологічними умовами й режимом на мілководді та основній водній товщі, тому застосування єдиних нормативів

рекреаційного навантаження є некоректним, окрім випадків використання максимально жорстких нормативів постійного та одномоментного навантаження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженнями природно-рекреаційного потенціалу озерних комплексів Волинської області займалися Я. Б. Олійник, Л. В. Ільїн, С. С. Кутовий, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко, І. В. Єрко, І. П. Ковальчук, В. О. Фесюк [8–9; 15], Ф. В. Зузук, М. М. Мельнійчук [10], Л. Т. Чижевська [10], З. К. Карпюк [6–10], С. В. Полянський [15], С. І. Ковальчук [10], О. В. Мельник [10], Р. Є. Качаровський [6–7; 10], О. В. Антипюк [6–7; 9–10]. Водночас проблеми оцінки та використання природного рекреаційного потенціалу озерних комплексів Володимирського району досліджено недостатньо.

Мета та завдання статті. Метою роботи є проведення комплексного дослідження та оцінка природного рекреаційного потенціалу об'єктів ПЗФВолодимирського району Волинської області. Завдання полягають у вивченні рекреаційного потенціалу загалом та елементів фізико-географічної характеристики Володимирського району. Для виконання завдань дослідження проаналізовано інформацію статистичних щорічників Головного управління статистики у Волинській області [2], звітних і довідкових матеріалів підрозділів Регіонального офісу водних ресурсів у Волинській області, Поліського офісу ДП «Ліси України» [11], Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА [14], інформацію сайтів Володимирської районної державної адміністрації [1] та екологічних паспортів [4–5]. У процесі здійснення дослідження використано порівняльно-географічний, статистичний, аналітичний методи, проведено узагальнення та систематизацію інформації.

Виклад основного матеріалу. Володимирський район утворений Постановою Верховної ради України від 17 липня 2020 р. № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів». До складу району входить 11 територіальних громад – Володимирська, Затурцівська, Зимнівська, Іваничівська, Литовезька, Локачинська, Нововолинська, Оваднівська, Павлівська, Поромівська та Устилузька; та 201 населений пункт, зокрема, три міста (Володимир, Нововолинськ, Устилуг), два селища (Локачі, Іваничі) та 196 сіл. Його площа становить 2 556,0 км², кількість населення – 172 947 осіб, густина населення – 67,7 ос./км². Адміністративний центр району – м. Володимир [1–3; 4–6].

Клімату межах району помірно континентальний з нестійкими морозами, теплим літом. Переважають вітри західного та північно-західного напрямків із пересічною швидкістю 4 м/с. Середньорічна температура становить +7,5 °С, максимальна середньомісячна температура повітря в липні – +18,4 °С, а мінімальна в січні – -4,4 °С. Середньорічна відносна вологість повітря не перевищує 76–78 %. Впродовж року близько 150 днів з опадами. Стійкий сніговий покрив з'являється у грудні, його висота взимку коливається від 2–3 до 7–13 см. Пересічна глибина промерзання ґрунтів 20–25 см.

Кліматичні умови сприятливі для рекреації й туризму впродовж року: у травні–серпні – для активного й пасивного відпочинку, кліматолікування, взимку – для туризму і активного відпочинку в холодний період (триває впродовж 60 днів) [1; 4– 7].

Рекреаційне природокористування завжди супроводжується виснаженням природних рекреаційних ресурсів та погіршенням якості та безпечності природних умов – рекреаційною дигресією, що в подальшому зумовлює зменшення рекреаційної ємності. Вона безпосередньо залежить від обраних нормативів рекреаційного навантаження, частки ділянок абсолютної заповідності, буферних зон, місцевих особливостей постійних водоохоронних зон та прибережних смуг із врахуванням фактичної та прогнозованої рекреаційної дигресії. Прибережні захисні смуги встановлюються уздовж урізу води у межений період шириною від 25 до 50 м (згідно площ типових водних об'єктів на території Володимирського району). Водоохоронна зона охоплює значно більшу площу. Зовнішня межа прив'язується до наявних контурів сільськогосподарських угідь, шляхів, лісосмуг, меж заплав, надзаплавних терас, бровок схилів, балок та ярів. Запобігання збільшенню рівня рекреаційної дигресії передбачає регулювання інтенсивності рекреаційного навантаження у межах сезонів року та короткотривалої кліматичної мінливості. Для обчислення первинної рекреаційної ємності рекомендуємо використовувати найстрогіші нормативи рекреаційної ємності та вилучати із загальної площі об'єктів ПЗФ площі відповідних озер, важливих фіто- та зооценозів [10; 15].

Рис. 1. Краєвиди об'єктів ПЗФ Володимирського району

Ландшафтний заказник «Мочиська» (Рис. 1 і 3) належить до складу ДП «Володимир-Волинське ЛМГ», Устилузького лісництва. Тут водяться: щука звичайна *Esox lucius*, амур білий *Stenopharyngodon idella*, окунь звичайний *Perca fluviatilis*, карась сріблястий *Carassius gibelio*, краснопірка звичайна *Scardinius erythrophthalmus*, короп звичайний *Cyprinus carpio*, товстолобик білий *Hypophthalmichthys molitrix*, лин *Tinca tinca*, плітка звичайна *Rutilus rutilus*. У прибережній смузі росте понад 220 видів квіткових і лікарських рослин.

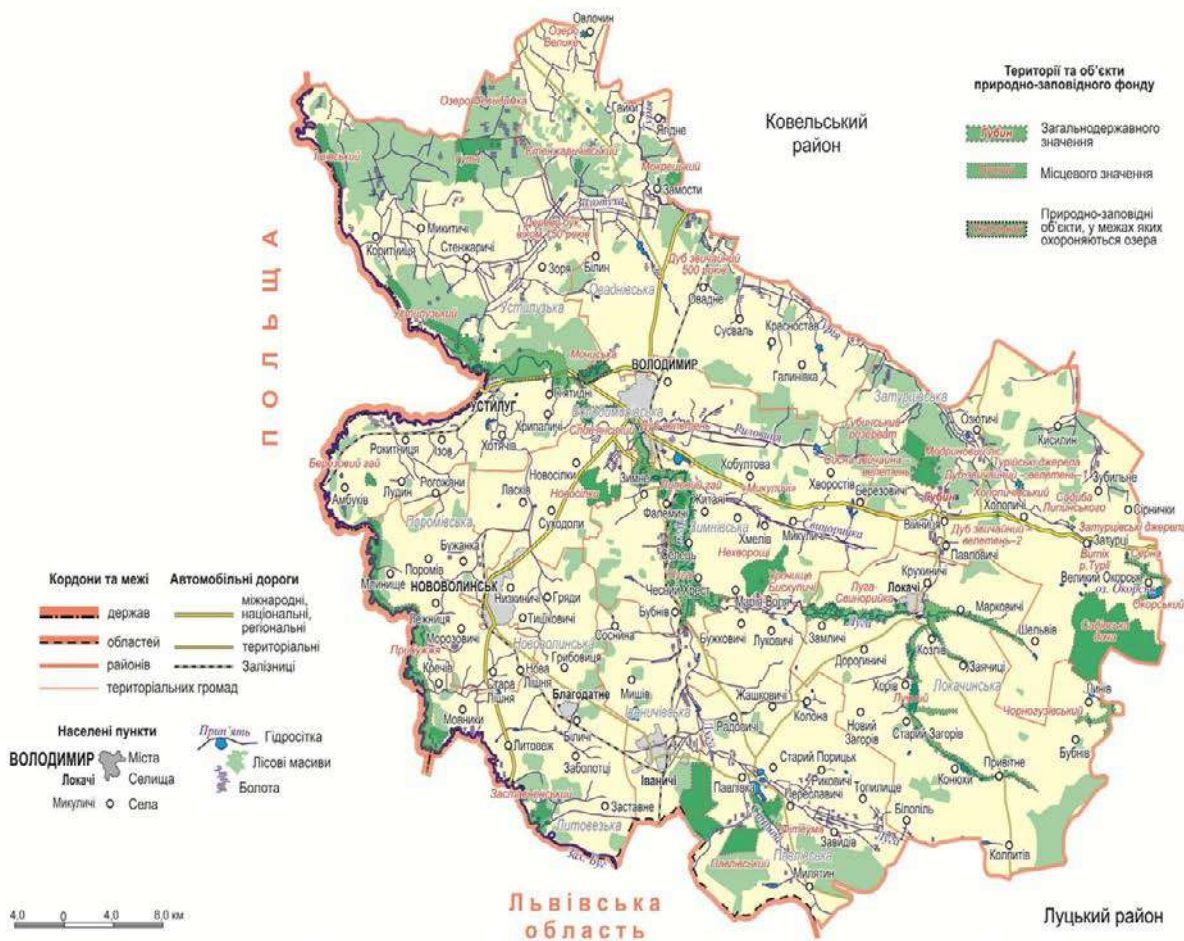

Рис. 2. Природно-заповідний фонд Володимирського району (автор-укладач, к. геогр. н., доц. Карпук З. К.)

Таблиця 1

**Досліджувані території та об'єкти природно-заповідного фонду
Володимирського району Волинської області [8–9; 11–14]**

Назва	Площа, га	Дата утворення	Коротка характеристика
Заказники			
<i>Ландашафтний</i>			
«Мочиська»	137,0	12.12.1993 р.	У природному стані зберігається лісовий масив сосново-березових молодняків та середньовікових насаджень 1–2 бонітету з домішкою дуба черешчатого <i>Quercus robur</i> , ялини <i>Picea abies</i> , клена <i>Acer platanoides</i> , модрина <i>Larix decidua</i> та інших порід дерев, що входять до зеленої зони м. Володимира-Волинського. Також охороняється частина акваторії оз. Лісне площею 10,0 га з різноманітним видовим складом іхтіофауни.
<i>Гідрологічні</i>			
«Озеро Велике»	16,0	03.03.1993 р.	Зберігається одноіменне озеро карстового походження в заплаві р. Турії площею водного дзеркала 15,9 га, об'ємом вод – 647,1 тис. м ³ , пересічною глибиною – 4,0 м, максимальною – 10,6 м з при піднятими у рельєфі берегами, чистою прозорою водою, не зарослою водяною рослинністю, що за хімічним складом відповідає господарсько-питним критеріям.
«Окорський»	78,3		Охороняється карстове озеро Окорське площею 55,3 га з навколишніми лучно-болотяними угіддями (23,0 га).
«Холопичівський»	57,0		Охороняється озеро льодовикового походження площею 13,7 га з навколишніми лучно-болотяними угіддями площею 43,3 га.
Пам'ятка природи			
<i>Гідрологічна</i>			
«Озеро Невидимка»	2,2	26.05.1992 р.	Охороняється озеро льодовикового походження серед дубово-соснового лісового масиву. Площа озера 2,2 га, глибина – до 5 м.

Рис. 3. Ландшафтний заказник «Мочиська»

«Озеро Велике» – гідрологічний заказник (Рис. 1), що також охоплює у прибережній смузі злаково-осоково-очеретяні угруповання. Основними представниками іхтіофауни є щука *Esox lucius*, короп *Cyprinus carpio*, окунь *Perca fluviatilis*, в'юн *Misgurnus fossilis*, трапляється карась золотистий *Carassius carassius* (занесений до ЧКУ). До складу водоплавної та навколводної орнітофауни заказника належать лебідь-шипун *Cygnus olor*, кулик-сорока *Haematopus ostralegus*, мартини звичайний *Larus ridibundus* і сизий *Larus canus*, крижень *Anas platyrhynchos*, чирянки велика *Anas querquedula* і мала *A. crecca*, коловодники звичайний *Tringa totanus* і болотяний *T. glareola*, баранці звичайний *Gallinago gallinago* і великий *Gallinago media*, чернь червоноголова *Aythya ferina* [8–9;12–14].

«Окорський» (Рис. 4) – гідрологічний заказник, що лежить між сс. Великий Окорськ і Малий Окорськ. Дно озера вкрито діатомовими *Bacillariophyceae* та харовими *Charophyceae* водоростями, а на озерне плесо – водяним горіхом плаваючим *Trapa natans* – видом, занесеним у ЧКУ, глечиками жовтими *Nuphar lutea*, лататтям білим *Nymphaea alba*, що занесені в ЗКУ. Узбережжя заросло калюжницею болотяною *Caltha palustris*, жовтецем повзучим *Ranunculus repens*, лепехою звичайною *Acorus calamus*, білорором болотяним *Parnassia palustris*, плодоріжкою болотяною *Anacamptis palustris*, різними видами осок, очеретом звичайним *Phragmites australis*, рогозом широколистим *Typha latifolia*. На південно-східному боці озера спостерігаються насадження із верб *Salix*. У заказнику трапляються види, занесені в ЧКУ – плодоріжка блощична *Anacamptis coriophora*, осока затінкова *Carex umbrosa*. Тут мешкають різні види риб: амур білий *Stenopharyngodon idella*, карась сріблястий *Carassius gibelio*, короп *Cyprinus carpio*, щука звичайна *Esox lucius*, лящ звичайний *Abramis brama*, плітка звичайна *Rutilus rutilus*, окунь *Perca fluviatilis*; плазуни; водоплавні й навколводні птахи: чернь червоноголова (попелюх) *Aythya ferina*, чернь чубата *Aythya fuligula*, норець великий *Podiceps cristatus*, лиска *Fulica atra*, курочка водяна *Gallinula chloropus*, очеретянка велика *Acrocephalus arundinaceus*, крижень *Anas platyrhynchos*, лунь

очеретяний *Circus aeruginosus*, вівсянка очеретяна *Emberiza schoeniclus*. Під час перельотів тут зупиняється чапля сіра *Ardea cinerea* – рідкісний вид ЧКУ, ЧС МСОП [8–9].

Рис 4. Гідрологічний заказник «Окорський»

Гідрологічний заказник «Холопичівський» (Рис. 5), що розміщується на околиці с. Холопичі. Різнотрав'я його низинних луків формують калюжниця болотяна *Caltha palustris*, любисток лікарський *Levisticum officinale*, лепеха звичайна *Acorus calamus*, хвощ болотяний *Equisetum palustre*, гадючник в'язолистий *Filipendula ulmaria*, незабудка болотяна *Myosotis scorpioides*, півники болотяні *Iris pseudacorus*, білозір болотяний *Parnassia palustris*, жовтець їдкий *Ranunculus acris*. З північного боку за 500 м від озера росте сосновий ліс, ближче до озера – вільха чорна *Alnus glutinosa* і зарості верболозу *Salix alba*. Серед прибережної рослинності спостерігаються рідкісні види, занесені в ЧКУ – осока затінкова *Carex umbrosa*, зозулинець болотяний *Anacamptis palustris*, молодильник озерний *Isoetes lacustris*, що росте на мілководді. В озері мешкає понад 15 видів риб, у прибережних заростях гніздяться водоплавні та навколоводні птахи [8–9].

Рис 5. Гідрологічний заказник «Холопичівський»

«Озеро Невидимка» – гідрологічна пам'ятка природи, що знаходиться у межах Стенжаричівського лісництва ДП «Володимир-Волинське ЛМГ». На водному плесі і в прибережній смузі озера зростає багато вологолюбних видів

рослин, у т. ч. лікарських: bagno болотяне *Ledum palustre*, суниця лісова *Fragaria vesca*, малина звичайна *Rubus idaeus*. Трапляється журавлина дрібнопліва *Oxycoccus microcarpus* – рідкісний гляціальний релікт, занесений у ЧКУ вид [8–9; 12–14].

Висновки. Зважаючи на незначну площу об'єктів ПЗФ Володимирського району та низьку лісистість, екологічна стійкість озерних природно-територіальних та природно-аквальних комплексів є недостатньою для самопідтримуючого функціонування в існуючому вигляді та уникнення регресивних сукцесій, оскільки їхніми інваріантними ядрами є самі озера з відносно невеликою водною масою та малою системною інерційністю, що не дозволяє їм у середньостроковій перспективі уникнути впливу природно-антропогенної гідротермічної циклічності. Збільшення фізичного і фазового об'ємів («*екологічної ніші*») є переважно пов'язаним зі збільшенням стійкості та адаптивності природних комплексів, так і зі збільшенням їхньої інформаційної ємності. Подальше ускладнення системи прямих та обернених зв'язків спричинить структурну фрагментацію природних комплексів на простіші (*дрібніші*) взаємопов'язані системи. Така ж фрагментація на усіх рівнях ландшафтної ієрархії може виникнути у результаті неконтрольованої рекреаційної дигресії. Для забезпечення раціонального рекреаційного природокористування необхідно збільшити площу усіх п'яти (*озерних*) об'єктів ПЗФ Володимирського району та запобігти порушенню режиму охорони рекреантами у водоохоронній смузі. Обчислення фактичної сезонної територіально диференційованої рекреаційної ємності важливо для диверсифікації та вирівнювання рекреаційного навантаження, аж до тимчасової заборони рекреаційного використання, що сприятиме відновленню середовища.

Література:

1. Володимирська районна державна адміністрація. URL: <http://lbsadm.gov.ua/> (дата звернення: 23.12.2023).
2. Головне управління статистики у Волинській області. URL: <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 24.12.2023).
3. Децентралізація влади. URL: <http://decentralization.gov.ua/region/item> (дата звернення: 20.12.2023).
4. Екологічний паспорт Володимир-Волинського району Волинської області. URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volodimir-volinskogo-rayonu/> (дата звернення 22.12.2023).
5. Екологічний паспорт Локачинського району Волинської області. URL: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-lokachinskogo-rayonu/> (дата звернення 22.12.2023).
6. Карпюк З. К., Антипюк О. В., Качаровський Р. Є. (2020). Володимир-Волинський район Волинської області: туристично-рекреаційні ресурси прикордоння. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Географія»*. № 1/2(76/77). С. 69–77. DOI: 10.17721/1728-2721.2020.76-77.10. URI: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18687>

7. Карпюк З. К., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В. (2017). Туристська привабливість Локачинського району Волинської області. *Тенденції розвитку туристичної індустрії в умовах глобалізації*: матер. Міжн. наук.-практ. конф., 27–28 квітн. 2017 р. Ужгород. нац. уні-т. С. 29–32.

8. Карпюк З. К., Фесюк В. О. (2021). Природоохоронні мережі Волинської області: монографія. Луцьк : видавництво «Терен». 212 с.

9. Карпюк З. К., Фесюк В. О., Антипюк О. В. (2018). Природно-заповідний фонд Волинської області : альбом-каталог. Київ : ТОВ «ОК-ПОЛІГРАФ». 136 с.

10. Мельничук М. М., Карпюк З. К., Чижевська Л. Т., Мельник О. В., Ковальчук С. І., Качаровський Р. Є., Антипюк О. В. Рекреаційний потенціал озерних комплексів об'єктів ПЗФ Камінь-Каширського району Волинської області. *Moderní Aspekty Vědy: mezinárodní kolektivní monografie*. Praha, 2023. Vol. XXXII. § 13.2. S. 522–539.

11. Поліський лісовий офіс. URL: <https://e-forest.gov.ua/struktura/rehionalni-lisovi-ofisy/> (дата звернення 27.12.2023).

12. Природно-заповідний фонд Волинської області. URL: <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9> (дата звернення 22.12.2023).

13. Регіональний офіс водних ресурсів у Волинській області. URL: <https://vodres.gov.ua/> (дата звернення 26.12.2023)

14. Управління екології та природних ресурсів Волинської ОДА. URL: <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1/> (дата звернення 26.12.2023).

15. Фесюк В. О., Полянський С. В. (2009). Водні ресурси Волинської області, їх екологічний стан. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Географія*. Вип. 19. С. 49–53.

References:

1. Volodymyrska raionna derzhavna administratsiia. [Volodymyr District State Administration.]. Retrieved from <http://lbsadm.gov.ua/> [in Ukrainian].

2. Holovne upravlinnia statystyky u Volynskii oblasti. [Main Department of Statistics in Volyn Oblast.]. Retrieved from <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

3. Detsentralizatsiia vlady. [Decentralization of power.]. Retrieved from <http://decentralization.gov.ua/region/item>. [in Ukrainian].

4. Ekolohichniy pasport Volodymyr-Volynskoho raionu Volynskoi oblasti [Ecological passport of the Volodymyr-Volyn district of the Volyn region.]. Retrieved from: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-volodimir-volynskogo-rayonu/> [in Ukrainian].

5. Ekolohichniy pasport Lokachynskoho raionu Volynskoi oblasti [Ecological passport of the Lokachinsky district of the Volyn region.]. Retrieved from: <https://voladm.gov.ua/article/ekologichniy-pasport-lokachynskogo-rayonu/> [in Ukrainian].

6. Karpiuk Z. K., Antypuk O. V., Kacharovskiy R. Ye. (2020). Volodymyr-Volynskiy raion Volynskoi oblasti: turystychno-rekreatsiini resursy prykordonnia [Volodymyr-Volyn district of the Volyn region: tourist and recreational resources of the border area.]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya «Heohrafiia»*. [Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University. «Geography» series.]. № 1/2(76/77). S. 69–77. DOI: 10.17721/1728-2721.2020.76-77.10. URI: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18687> [in Ukrainian].

7. Karpiuk Z. K., Kacharovskiy R. Ye., Antypuk O. V. (2017). Turysts'ka pryvablyvist' Lokachynskoho rayonu Volynskoyi oblasti [Tourist appeal of Lokachinsky district of Volyn region.]. *Tendentsiyi rozvytku turystychnoyi industriyi v umovakh hlobalizatsiyi* [Tendencies of tourism industry development under the conditions of globalization] : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii : zb. nauk. prats. Uzhhorod [in Ukrainian].

8. Karpiuk Z. K., & Fesiuk V. O. (2021). *Pryrodookhoronni merezhi Volynskoi oblasti: monohrafiia* [Nature protection networks of Volyn region: monograph.]. Lutsk. 212 s. [in Ukrainian].

9. Karpiuk, Z. K., Fesiuk, V. O., & Antypiuk, O. V. (2018). *Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti : albom-kataloh*. [Nature reserve fund of Volyn region: album-catalog.]. Kyiv. 136 s. [in Ukrainian].

10. Melniichuk M. M., Karpiuk Z. K., Chyzhevska L. T., Melnyk O. V., & Kovalchuk S. I., Kacharovskiy R. Ye., Antypiuk O. V. *Rekreatsiinyi potentsial ozernykh kompleksiv obektiv PZF Kamin-Kashyrskoho raionu Volynskoi oblasti* [Recreational potential of lake complexes of the Natural Reserve of Kamin-Kashyrskiy district of Volyn region]. *Moderní Aspekty Vědy: mezinárodní kolektivní monografie* [Modern Aspects of Science: international collective monograph.]. Praha, 2023. Vol. XXXII. § 13.2. S. 522–539. [in České republice].

11. Poliskyi lisovyi ofis. [Polisky forest office.]. Retrieved from <https://e-forest.gov.ua/struktura/rehionalni-lisovi-ofisy/> [in Ukrainian].

12. Pryrodno-zapovidnyi fond Volynskoi oblasti. [Nature Reserve Fund of Volyn Region.]. Retrieved from <http://eco.voladm.gov.ua/category/all/locality=9>. [in Ukrainian].

13. Rehionalnyi ofis vodnykh resursiv u Volynskii oblasti. [Regional office of water resources in Volyn region.]. Retrieved from <https://vodres.gov.ua/> [in Ukrainian].

14. Upravlinnia ekolohii ta pryrodnykh resursiv Volynskoi ODA. [Department of Ecology and Natural Resources of Volyn Regional State Administration.]. Retrieved from <https://voladm.gov.ua/category/upravlinnya-ekologiyi-ta-prirodnih-resursiv/1> [in Ukrainian].

15. Fesyuk V. O., & Polyansky S. V. (2009). Vodni resursy Volynskoyi oblasti, yikh ekolohichnyy stan. [Water resources of the Volyn region, their ecological status]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Seriya: Heohrafiya*. [Scientific notes of Vinnitsa state pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky. Series: Geography.]. Issue 19. S. 49–53. [in Ukrainian].

Vydavatel:
Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o. , Česká republika
International Economic Institute s.r.o. Praha, České republika

Magazín
Věda a perspektivy

№ 1(32) 2024

Podepsáno k tisku ze dne 23. Leden 2024

Formát 60x90/8. Ofsetový papír a tisk

Headset Times New Roman.

Mysl. tisk. oblouk. 8.2. Náklad 100 kopií.